

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/4 an
9 cor. 1/4 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cuvântul Domnitorului.

M. S. monarhul a adresat ambilor miniștri prezenți și ministrului comun de finanțe Bilinski, următoarea scrisoare și ordine de zi:

Iubite Conte Tisza! Adânc cutremurat stau sub impresiunea acelei fărâdelegi, care a răpit din șirul celor vii pe iubitul Meu nepot, în mijlocul activității sale, închinată de săvârșirii datoriei, împreună cu soția sa generoasă, rămasă lui credincioasă în ora pericolului, — care a adus asupra Mea și asupra Casei Mele, doliul cel mai dureros.

Dacă pot avea o alinare în această adâncă durere, o pot găsi în nenumăratele probe de afecțiuni sincere care mi-au venit în zilele aceste din toate cercurile populațiunii.

O mână păcătoasă mi-a răpit o rudă iubită și un tovarăș credincios de muncă și-a smuls copiilor săi tot ce le era mai scump pe acest pământ, zdrobind de o durere neșpusă inimile lor nevinovate.

Totuși, nebunia unui mic grup de rătăciți nu poate zdruncina legăturile sfinte, ce mă unesc cu popoarele mele; ea nu atinge sentimentele de dragoste adâncă ce mi-au fost arătate într'un mod atât de duos din toate părțile Monarhiei, mie și dinastiei.

De șizeci și cinci de ani am împărtășit cu popoarele mele dureri și bucurii, mereu conștient, chiar în orele cele mai grave, de înaltele mele datorii și responsabilitate pentru soarta milioanele de suflete, de cari va trebui să dau socoteală Celui Atotputernic.

Noua nenorocire dureroasă, care a căzut pe capul meu, va întări dorința mea de a lucra până la ultima mea suflare pentru binele popoarelor mele, pe calea recunoscută cea bună; și dacă pot odată lăsa urmașului meu

o garanție de dragostea lor, ca o garanție prețioasă, va fi cea mai frumoasă răsplată pentru grija mea părintească.

Vă însărcinez să aduceți mulțămirea mea la cunoștința tuturor celor cari, în aceste zile de restriște, s'au strâns împrejurul tronului cu o credință și un devotament sincer.

Viena, 4 Iulie n. 1914.

Franz Iosef, m. p.

Ordin de zi.

Emis către armată și marină.

Alteța Sa i. și r. generalul de cavalerie și admiralul Arhiducele Francisc Ferdinand, inspector general al armatei întregi, a căzut victima unui atentat odios și adânc îndoliat deplâng împreună cu armata mea întreagă pe fericitul, a cărui ultimă activitate a fost închinată împlinirii datorinței sale scumpe de soldat. Ultimele sale ordine le-a adresat trupelor brave, cari se nizuiesc cu credință și bucurie în Bosnia și Herțegovina spre a ajunge la culmea chemării lor.

Pe cât de înaltă a fost situația, pe care i-am acordat-o defunctului în armata mea pe uscat și pe apă, pe atât de înaltă a fost concepția sa despre lucrările luate în primire.

Din mijlocul acestei activități binecuvântate ne-a fost răpit. Ne plecăm îndurerăți în fața voinței nepătrunse a Atotputernicului, care a cerut o jertfă imensă pentru mine, armata mea și pentru patrie.

Totuși nu renunț la speranța într'un viitor priincios, convins fiind, că ori-care ar fi nenorocirea de care am putea fi încercați, Monarhia va avea o protecție sigură în devotamentul energic al forțelor militare ale Monarhiei, cari își îndeplinesc cu credință datoria lor.

Viena, 4 Iulie 1914.

Franz Iosef, m. p.

ATENTATUL dela Serajevo.

Funerariile arhiducelui Francisc Ferdinand și ale ducesei Hohenberg.

Trenul special cu rămășițele pământeste ale arhiducelui moștenitor și ale ducesei Sofia a sosit la Poehlar Sâmbăta la ora

12 și jum. noaptea, în mijlocul unei furtuni îngrozitoare cu puternice manifestații electrice.

Din cauza ploii, coșciugele n'au putut fi scoase din tren și serviciul divin a trebuit să fie amânat.

În sfârșit la ora 4 coșciugele au fost depuse în sala de așteptare de clasa I. În fruntea cortegiului erau pompierii cu făclii de rășină stinse de ploaie. Inmormântarea a făcut o adâncă impresie.

În zorii zilei coșciugele au fost trecute peste Dunăre, pe un vas condus de baronul Tinti.

La ora 5 cortegiul a sosit la capela din Arstetten.

La 9 jum. a sosit un tren special cu cei trei orfani, cu 4 arhiducese și cu 60—70 de persoane, din anturajul Curții.

Preotul Dohner, asistat de un număr cler a sfințit rămășițele pământeste, cari au fost depuse în criptă.

Poporul românesc la catafalcul Arhiducelui Francisc Ferdinand.

Dr. Teodor Mihali însoțit de dnii Aurel Popovici, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Sterie Ciurcu și studentul Alexandru Isăceanu au depus pe catafalcul neuitatului Arhiduce Francisc Ferdinand o frumoasă coroană de lauri și trandafiri cu panglici tricolore, care purta inscripția:

**Românii din Ardeal și Ungaria
Nobilului lor Protector.**

Manifestațiile de doliu pentru arhiducele Francisc Ferdinand.

Liga catolică a ținut o impunătoare manifestare de doliu pentru arhiducele Francisc Ferdinand și soția sa. Au participat numeroși membri ai aristocrației, ai uniunii studenților catolici, călugări, preoți. Conte Trautmannsdorf a rostit un necrolog mișcător. Adunarea s'a încheiat cu imnul național după ce s'a trimis o telegramă de omagiu suveranului și arhiducelui moștenitor Carol Francisc Iosif.

După manifestare un grup de 400—500 oameni, cântând imne patriotice s'a dus cu drapele și embleme de doliu pe Ringstrasse la monumentul Deutschmeister, unde s'au rostit cuvântări patriotice primite cu urale entuziaste. Mulțimea a cântat imnul național aclamând dinastia și patria. Manifestanții s'au împrăștiat apoi în deplină liniște.

Declarațiile guvernatorului Bosniei și Herțegovinei.

Trimisul special al ziarului „Budapesti Hirlap” la Serajevo, a avut o convorbire cu

guvernatorul Bosniei și Herțegovinei, bătrânul general Potiorek, care a declarat următoarele:

„Am interzis corespondenților ziarelor de a mai comunica telefonic și telegrafic ziarelor lor știri referitoare la anchetarea atentatului, cu toate, că faptele sunt cunoscute și că au trecut 6 zile dela săvârșirea acestuia, pentru că s'au publicat amănunte cari împiedecă bunul mers al cercetărilor. Interzicerea este deci în interesul anchetei.

Afirmația, că dispozițiunile de pază au fost luate numai de autoritățile militare nu corespunde adevărului, căci, deoarece Altețele Lor au călătorit pe căile ferate bosniace, măsurile necesare au fost luate de mine atât în calitate de guvernator, cât și ca comandant al armatei bosniace, așa că m'am servit deopotrivă atât de autoritățile civile cât și de cele militare. Măsurile impuse au fost luate conform programului alcătuit de însuș principele moștenitor, fără asentimentul și concursul ministrului comun de finanțe, care, după cum se știe, este administratorul Bosniei și Herțegovinei. Alteța Sa a procedat în felul acesta pentru că era vorba de o vizită cu caracter absolut militar.

Că Alteța Sa a dorit însuși ca poporul să nu fie ținut la distanță în tot cursul vizitei, reiese din următorul fapt. Imediat după sosirea Altețelor lor la Ilice, m'am prezentat dându-i raportul; apoi am plecat la Serajevo, ca să mă îmbrac pentru manevre. O oră după plecarea mea din Ilice, Altețele lor au venit aci și au stat ore întregi în oraș făcând târguiești în prăvălia comerciantului Karl Kaviljo. Despre această vizită eu nu am aflat decât după plecarea Altețelor Lor.

Asupra faptului dacă atentatul are sau nu caracter politic, dată fiind situația mea, refuz orice declarație.

Declar în mod absolut hotărât însă, că nu am auzit nici un cuvânt, că Alteța Sa ar fi fost avertisat asupra pericolului ce îl amenință în Bosnia.

Este natural, că voi lua măsuri contra exceselor antisârbești și în privința aceasta am făcut propuneri la loc competente și acum aștept hotărârea. Până atunci, după cum știți, am luat măsurile de rigoare, ca: „proclamarea stărei de asediu și constituirea tribunalului marțial“.

Este caracteristic, că guvernatorul Potiorek până acum, și în tot cursul războiului balcanic, a refuzat să primească vre-un ziarist și să facă declarațiuni, iar acum, când situația este aproape tot atât de critică, ca pe timpul războiului, face declarațiuni.

Comitagiile Sârbi au pătruns în Bosnia.

Comandatul corpului de armată din Serajevo, Mihail Appel, a fost încunostițat telefonic dela o stațiune dela granița sârbă că 50 de comitagiile sârbi, înarmați cu bombe au trecut în Bosnia travestiți ca turci.

Planul comitagiilor este de a arunca în aer închisorile spre a împiedeca pe atentatori de a face mărturisiri.

Știrea a fost confirmată în sursă oficială.

Complicii atentatorilor.

S'a stabilit în mod oficial, că la săvârșirea atentatului au fost 10 complici și anume: Princip Gabro, Cabrinovici, Gabres, Danillo Ilici, învățătorul Balamestra, Ioco Șorsici, ziarist, Ioco Varasici, ziarist, Borgo Ieftici, ziarist și studenții Ciubrulovici și Spirici.

Nouă dintre atentatori fuseseră arestați de câteva zile iar al zecelea a fost arestat azi noapte la Bosna-Dubița.

Confiscarea ziarelor sârbești

Dela săvârșirea atentatului a fost suspendată apariția tuturor ziarelor sârbești din Serajevo.

Poliția confiscă toate ziarele sârbești. 60 de persoane au mai fost expulzate de pe teritoriul Bosniei.

Momentele ultime ale arhiducelui Francisc Ferdinand și ale principesei Sofia.

Ziarul „Reichspost“ publică unele amănunte foarte interesante despre clipele ultime ale moștenitorului de tron și ale soției sale. Aceste amănunte le-a primit dela un distinct personaj, care era în nemijlocita apropiere a victimelor, în momentul fatal. Înainte de toate constată — în contrast cu știrile anterioare, că mai întâiu a murit ducesa și după aceea soțul ei. Când glonte ucigașe a rănit mortal pe principesă, aceasta a îmbrățișat pe soțul său apărându-l cu trupul. La câteva clipe a fost rănit și arhiducele. Conte Harrach, care stătea pe treptele automobilului, a văzut că arhiducele e rănit și l-a întrebat, dacă are dureri mari? Ferdinand a clătuit cu capul zicând, nu, nu s'a întâmplat nimic. Conte Morse, care în timpul acesta s'a aruncat asupra ucigașului, a văzut cu groază, că moștenitorul de tron e rănit de moarte. La prins de mână și l-a întrebat: Alteță, să spun ceva copiilor? Dar răspuns n'a mai primit, căci plecându-se pe spate, și-a pierdut conștiința. După un pătrar de ceas, arhiducele a fost mort, pe când principesa Sofia, a murit la câteva momente după atentat.

Ucigașul era încunjurat de o mulțime de partizani astfel încât ofițerii, numai cu săbiile și-au putut face cale până la el. Conte Monsey a provocat pe un polițist

FOIȚA.

Prepozitul Ioan Butean.

— Omul. —

de Ioan Georgescu.

În foițele numerilor 59, 60 și 61 al foii Dvoastră s'a publicat un studiu filologic-literar de dl C. Pavel, profesor la liceul din Beiuș despre prepozitul Ioan Butean, fost cândva profesor, mai apoi director la acelaș liceu.

Fiind însă omul totdeauna mai mult decât opera, — deoarece opera e numai o parte din manifestarea în afară a personalității sale, — va fi, socot eu, de cel puțin tot atâtă, dacă nu chiar de mai mare interes, să se cunoască și personalitatea așa de armonică și de simpatică a celui ce a fost profesorul și directorul liceal, mai apoi canonicul, directorul școlii normale (preparandiei) și, în sfârșit, prepozitul diecezei gr.-cat. române de Oradea mare: Ioan Butean.

Voi încerca deci a schița în cele următoare caracterul și personalitatea lui, cel puțin în liniamente generali, așa după cum l-am văzut și cunoscut eu din puținele prietări, când am avut fericirea să convin cu el, dar mai ales după cum l-am putut în-

trezări eu într'o inimă, în care el va rămânea pururea viu și în veci neuitat, în inima unei fiice iubitoare, a dsoarei Elisabeta Butean, directoara Internatului Pavelian de fetițe din Beiuș.

Fiindcă în copilărie se formează simburile acela, din care se desvoltă tot ce are să devină un om, mai târziu, în viață, amintesc, că Ioan Butean se trage dintr'o familie nemeșească (nobilă) română din Careii mari, care în anul acela de mari tulburări și adânci prefaceri sociale ce s'a chemat anul 1848 a scăpătat, ajungând într'o situație nu chiar dintre cele mai fericite. Astfel tânărul Ioan, care a venit pe lume chiar în acel an cumplit (1848) a avut să lupte din tinerețele sale cu multe neajunsuri. Opt ani de zile, cât a umblat în liceu la Oradea mare, n'a avut cărți, abia în anul din urmă căpătase dela cineva o carte în cinste, și totuș a fost cel dintăiu școlar, fiindcă era atent în școală și învăța sirguincios acasă. Iar când se încheia câte un an școlar și elevii se duceau fericiți la căminele părințești, el, iarăș din lipsă de mijloace, nu putea călători, ca alți băieți mai înstăriți decât el, cu vre-o trăsură, ci trăpăda frumușel pe jos calea din Oradea până în Careii. — Greutățile acestea multe ce a avut să le învingă încă din copilăria sa, l-au oțelit pentru suportarea unor greutăți și mai mari în viață. De aceea era, poate, și înfățișarea lui de om mic, dar îndesat,

atât de oțelit! De câteori nu zicea el elevilor săi: „Cum să nu învățați voi bine, când aveți aici de toate: cărți, mape, tablouri, aparate etc. și când nu trebuie să vă gădiți la nimic altceva, afară de lecțiuni, dat fiind că pe voi toate vă așteaptă de-a gata internatele voastre!“

Lucrurile acestea cred, că e bine să se spună și generațiilor de astăzi, cari crescute fără nici un gând și fără nici o grijă în internatele ridicate de iubirea părintească a unor mari arhierii ai noștri, află de tot natural, ca ei să primiască bursa, să fie ținui și creșcuți, iar mai pe urmă preocupăți chiar în câte un post bun. Pentru mine cel dintăiu student eminent din zilele noastre nu ajunge cu un student bun și sirguincios, care studia în condiții așa de puțin favorabile, cum studiau aproape toți bătrânii noștri mai de mult!

Dupăce Ioan Butean a terminat liceul, a intrat la teologie, unde sufletul lui, și de altfel bun și nobil, venind în atingere nemijlocită cu Bunătatea și Noblețea însoțită adecă cu Dumnezeu, care nici când nu se apropie mai tare de inima omului, ca în sfintele ceasuri de meditații teologice, să limpezit și cristalizat și mai mult. Acolo, în teologie, a primit cizelarea definitivă dumantului sufletului său!

Imi aduc și acum aminte, cu câtă putere de convingere imi vorbea bătrânul Butean într'o frumoasă seară de vară despa-

AGA-GOMMÉ

calitatea excelentă a hârtiei acesteia de țigarete o dovedește cenușa rămasă în urmă, albă ca zăpada. 1 Carnet de 80 foițe, costă 4 fileri.

să pășască în acțiune, dar acesta s'a purtat atât de indiferent, încât un ofițer imediat l'a tăiat cu sabia. După vizita dela casa arșului, arhiducele a voit să cerceteze muzeul, aici după cum s'a constatat, au aflat nu mai puțin, decât treizeci de bombe. Intreg decursul celor două atentate, precum și multe bombe ce s'au aflat și în alte locuri, dovedesc, că sunt mai mulți vinovați și au pus la cale adevărată conjurație, ca să stângă din viață pe moștenitorul de tron.

Requiem pentru arhiducele Francisc Ferdinand la Sinaia.

Duminecă s'a oficiat la capela catolică din Sinaia un serviciu religios pentru odihna sufletescă a răposatului arhiduce Francisc Ferdinand și pentru soția sa.

Au asistat contele Czernin cu familia și corpul diplomatic.

Dumineca aceasta s'au împlinit tocmai cinci ani de când arhiducele cu soția sa au asistat la un serviciu în acea capelă cu ocaziunea vizitei lor din Sinaia.

Măsurile guvernului Austriac în Bosnia.

Miercuri înainte de amezii la orele 11 s'a ținut un consiliu de ministri comun, sub președința contelui Berchtold, spre a hotări asupra măsurilor ce trebuiesc luate în Bosnia, în vederea situației de acolo.

O scrisoare a Impăratului către Principele Montenuovo.

Impăratul a adresat marelui măestru al Curții principele Montenuovo, o scrisoare autografa relevând devotamentul de care a dat dovadă principele cu prilejul morții arhiducelui Francisc Ferdinand și relevând greaua sarcină ce a avut de îndeplinit.

Impăratul declară a se folosi de acest prilej spre a asigura principelui Montenuovo recunoștința sa cea mai călduroasă pentru serviciile credincioase făcute de o serie întreagă de ani și pururea conform cu intențiile imperiale.

Contele Tisza a sfătuit pe Arhiduce să nu se ducă la Serajevo.

Un ziar englez află din Serajevo: Cu ocaziunea recepției dela primăria din Serajevo, după atentatul lui Cabrinovici, arhiducele Francisc Ferdinand a declarat următoarele persoanelor din anturajul său: „Acum știu de ce m'a sfătuit contele Tisza să nu vin la Serajevo”. — Dar foile ungu-rești nu știu nimic, despre acest avertisment.

Apărarea atentatorilor.

Advocații croați și turci au hotărât să refuze apărarea atentatorilor chiar și în cazul când ar fi delegați din oficiu.

Arestări și perchizițiuni la Serajevo.

Arestările și perchizițiunile continuă în toate direcțiile. De când s'a săvârșit atentatul au fost arestate 500 persoane, în mare parte studenți, 100 persoane au fost reținute în arest. Intre cei arestați se află 5 preoți.

150 persoane au fost trimise la arestul preventiv.

Printre persoanele arestate se află și marele comerciant Jovanovici din Tuzla, la care s'a găsit o ladă cu bombe și alta cu arme. Jovanovici a fost președintele asociației Socol din Tuzla.

Politia din Semlin a arestat pe studentul Svetozar Popovici a declarat, că e elev de liceu în clasa a 7-a. El a mărturisit, că a asistat la distribuirea armelor în cofe-

tăria din Serajevo. unde a primit și el o bombă și un revolver, împreună cu o cantitate de cianură de potasiu. În ziua atentatului, Popovici s'a postat la locul desemnat de mai înainte. Când a aflat, că atentatul lui Cabrinovici n'a reușit. Popovici pierzând curajul, a aruncat bomba și revolverul.

După cum se anunță ancheta decurge foarte bine, dar se țin în secret numele celor deținuți, de asemenea nu se divulgă nimic, nici din fasiunile atentatorilor. Se sperează, că în curând se va face lumină, în această crimă înfricoșată. Guvernul din Bosnia a trimis raport amănunțit despre rezultatul anchetei de până acum, ministrului comun de externe din Viena. Rapoartele aceste, dimpreună cu toate actele investigației de până acum, au fost debătute în consiliul comun de ministri de ieri; aici s'a hotărât ce măsuri au să iei în consecvență. În Serajevo se așteaptă cu mult interes decisiul consiliului de ministri.

Guvernul Bosniei nu plătește despăgubiri.

Guvernul Bosniei a primit mai multe cereri de despăgubiri dela sârbii din Serajevo și alte localități pentru pagubele suferite cu prilejul demonstrațiilor anti-sârbești. Guvernul a respins orice despăgubire motivând, că devastările s'au produs prin „vis major”.

Consiliu de ministri la Viena.

În consiliul de ministri comun, ținut ieri sub președinția lui Berchtold, care a durat dela orele 11 și jumătate până la orele 6 seara, s'a hotărât ca Monarhia să nu pornească o acțiune diplomatică contra Sârbiei, iar despre o acțiune armată nici vorbă nu poate fi.

unele din cele mai însemnate învățături ale sântei noastre religii. În deosebi îmi arăta, ce bine e să folosești și scrieri și vorbiri asemănări, fiindcă acestea luminează în încălzesc blând și plăcut mintea și inima și lasă imagini veșnic neșterse în sufletele ascultătorilor sau a cititorilor. Dela el am auzit întâiadată, cum se poate aduce, întru câtva mai aproape de înțelegerea oamenilor misterul cel mai înalt al religiei creștine, dogma sfintei treimi, care ne învață, că o ființă este în toate trei persoanele dumnezeiești (Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt). — asemănându-se cu apa, care încă este una și aceeași în toate trei formele de existență: solidă (ghiață), lăcidă (apă naturală) și gazoasă (vapori), sau cu cărămida, care încă se pregătește din pământ, din apă și se arde apoi în foc, pentru ca să fie apoi așa cum este. — Altă dată îmi ilustra greutatea cunoașterii de sine cu imaginea unui om care ar purta o păreche de desagi în spate: păcatele și greșelile proprii le pune omul tot în desaga cea de dinapoi, de aceea nu și le vede așa de bine; pe când păcatele și amintelile altora le pune în desaga cea de dinainte, de aceea le vede și se pricește de ele așa de ușor!

Dar mai pe sus de ce spunea, era felul cum spunea! Nu voiu uita niciodată condescendența, cu care vorbia! Eu eram doar un simplu cleric, iar el era deja canonic și se purta cu mine într'adevăr ca și cu un

frate mai mic. Atâta iubire și atâta căldură știa el pune în cuvintele, în privirile, în gesturile și în întreaga atitudine a lui! Nu mi-a dat, precum n'a dat nimănui să înțeleagă niciodată, cine este el și cine suntem noi, cei mai mici, căutând a ne ținea la convenita distanță, cum se zice.

N'ar fi spus, pentru lumea asta, ceva rău despre cineva. Dacă nu putea spune ceva bine — ceea ce rar se întâmplă, fiindcă despre cine nu se poate spune și ceva bine? atunci mai bine tăcea sau aducea vorba despre altceva. Iar față de inimiciei săi, — dacă se întâmplă să-l dușmănească pe el cineva, fiindcă el n'a dușmănit pe nimenea, nici nu era în stare să urască pe cineva, — era cu deosebire gentil și amabil!

Atâtea și astfel de calități, câte și cum avea Ioan Butean, îl predestinara în mod firese, să fie pedagog, adecă conducător și îndrumător al tinerimii.

Ca profesor el urma metoda, atât de probată și recomandată de pedagogia nouă, numită pozitivă: de-a îndrepta și îndruma pe băieți spre mai bine, atunci când făceau și ei ceva bine, când săvârșiau și vre-un lucru laudabil, nu metoda, așa de compromisă și de compromițătoare, numită negativă: de-a mustra și de-a îndruma pe băieți, când au greșit, fiindcă atunci foarte ușor se încapăținează și preferă a persevera în greșeala lor, decât a se umili și a-și recunoaște sincer vina. Butean nu când se întâmpla

să nu știe băiatul lecțiunea îl moraliza și îl dăscălia, ci tocmai când și-o știa foarte bine, atunci îl lauda și îl încuraja și lauda și încurajarea aceea era mai bun îndemn pentru băieți decât o mie și una de ocări și de muștrări!

Și acum un caz tipic între toate. Niște școlari de clasa VII se puseră în grevă, fiindcă ambiția lor de „septimani” a fost jignită în nu știu ce fel la una din ședințele societății de lectură „Samuil Vulcan”; și propuseră deci să nu mai cerceteze de loc ședințele societății. Când ce să întâmplă? La una din prelegerile obișnuite, la cari băieții umblau regulat, vine directorul Butean, le ascultă răspunsurile, îi laudă, îi încurajează, după datina sa, și apoi aduce vorba și despre societatea de lectură, exprimându-și nădejdea, că precum studiază ei așa de bine în clasă, făcând bucurie părinților și profesorilor, tot astfel, el e convins despre aceea, că vor merge și la ședințele societății de lectură, ca acolo să se perfecționeze și mai mult spre mângâierea cea mai mare a părinților și profesorilor și spre binele lor cel mai adevărat. — Și iată, că cuvintele convingătoare ale directorului și produsera efectul dorit. La proxima ședință a societății fiecare băiat, nerugă de nimeni și fără ca să mai întrebe de cineva ceva, a venit frumuseț; scandalul a încetat și societatea de lectură a elevilor liceali „Samuil Vulcan” și-a reluat mersul îndatinat.

Monarhia nu dorește alta decât extinderea și în Sârbia a anchetei contra vinovaților de atentatul din Serajevo, pentru care fapt a și făcut demersuri. Se naște întrebarea dacă cazul va fi anchetat de autoritățile sârbești sau dacă cu aceasta vor fi însărcinați factori străini. Dacă Sârbia s'ar opune, ușor s'ar putea întâmpla să se recurgă la demersuri diplomatice.

Tot în acest consiliu de ministri s'a discutat modificarea organizației polițienești din Bosnia și luarea măsurilor extraordinare.

Consiliul a mai hotărât să clarifice raporturile cu Sârbia.

In legătură cu consiliul de ministri comun, ministrul de externe contele Berchtold se prezintă în audiență la împăratul Francisc Iosif.

Doliul curții române pentru Francisc Ferdinand. „Monitorul oficial” de Luni dim., a publicat următoarea comunicare:

MM. LL. Regele și Regina au primit, cu o adâncă mâhnire, știrea despre îngrozitoarea nenorocire, care lovește într'un mod atât de crud familia Imperială și Regală a Austro-Ungariei, prin neașteptatul sfârșit al A. S. I și R. Arhiducele Francisc Ferdinand moștenitorul Tronului Austro-Ungar, și al soției sale A. S. Ducesa de Hohenberg, încetați din viață în ziua de 28 Iunie la Serajevo.

Acest trist eveniment a pătruns de o jale adâncă inimile Auguștilor noștri Suverani, cari erau legați de ilustrul defunct nu numai prin legături strănse de familie, ci și de o sinceră și încercată amicitie.

Indată după aflarea acestei dureroase vești, MM. LL. Regele și Regina au telegrafat M. S. Împăratului și Rege Apostolic al Austro-Ungariei, exprimând vina parte ce iau la această crudă încercare.

M. S. Împăratul a răspuns Auguștilor noștri Suverani, mulțumindu-le în terminii cei mai călduroși.

Nici din alte puncte de vedere n'a fost ușoară conducerea unui liceu românesc într'o vreme, când, după cazul cu aninarea unui steag național în edificiul gimnazial, cei de sus cu ochi de Argus veghiau asupra acestei școli, cântând a o lua cu totul din mâinile noastre. Și dacă s'a știut evita catastrofa totală, de bună seamă aceasta avem să o mulțămim, în rândul dintâiu, conducerii înțelepte a directorului de atunci, Ioan Butean.

Și cum știa el să împreune bunătatea cu stricteța însușiri indispensabile unui adevărat profesor! Dacă se întâmpla să dea cuiva notă rea, atunci suferea și plângea el mai mult decât elevul. Dar dacă era necesar, în interesul bine priceput al elevului știa fi și strict. Cunosce, de pildă, un elev al său, care, precum însuș mi-a mărturisit, dacă nu l-ar fi trântit Butean din limba română, atunci el, care venise din școala de stat și nu știa o boabă românește, ar fi bogatelizeat studiul limbii române, văzând că scapă pe ușorul nu s'ar fi ocupat niciodată temeinic de ea și astăzi n'ar fi unul din cei mai buni preoți luptători ai noștri, în toată provincia noastră bisericească, cu cuvântul și condeiul de o potrivă.

El a fost singurul în generația sa care deși avea o familie număroasă (trei feciori și cinci fete), totuși n'a părăsit catedra de profesor așa de slab retribuită atunci, ca și

Rectificare.

La Corespondența din Oradea, publicată în Nrul 65 al Unirei „Un caz caracteristic” de pe pagina 4, coloana a doua (din mijloc) ni-au sosit următoarele șire, pe cari le redăm în traducere română.

„Stimate Dle Redactor!

Subscrisul pe baza §-lui 20 din articolul de lege XIV din 1914, ca membru al corpului profesoral premonstratens din Oradea mare, suplenitor al directorului și în locul lui Bruno Bertam plecat în străinătate, referitor la comunicatul publicat în Nr. 65 al Unirii la titlul „Corespondență din Oradea” și sub titlul acesteia „Un caz caracteristic”, rog a da loc următoarei declarațiuni de rectificare:

Nu corespunde adevărului următoarea enunțiațiune din articolul amintit: „gimnaz, unde dreptatea e un lucru foarte problematic!”

Nu e adevăr, că pe Coriolan Pop i-ar fi terorizat profesorul de clasă în scopul, de a se profesa de maghiar.

Nu e adevărat, că premonstratensii uzează de teroare la stabilirea limbii materne.

Nu e adevărat, că în gimnaziul premonstratens din Oradea mare ar fi pedepsit oare-care din cauza aceea, că se profesază de român.

În fine nu-i adevărat, că numai un elev s'a profesat de român, fiindcă din „Anuar”-ul școlii din est-an se poate convinge orișicine, că doi elevi s'au profesat de români, prin urmare toate enunțiațiunile factice ale articolului din chestiune, cari se referesc la drolul clasei a VIII-a din est-an și la Corpul profesoral clasei a VIII-a din est-an și la Corpul profesoral dela gimnaziul premonstratens din Oradea mare, sunt cu totul neadevărate.

Dat Oradea-mare în 3 Iuliu 1914.

Faith Agoston

profesor, suplenitor de director.”

Corespondență din Oradea.

Consecvență curioasă.

Frații neuniți zi de zi nu încetează a declara sus și tare în foi ca și în convorbiri private, că Biserica noastră „n'are drept de existență”, căci „nu-și împlinește menirea sa națională-culturală” și „nu e Biserica națională-românească” ci „papistașă” cu limbă românească. Atacă tot mereu românismul nostru, fără să aibă motiv adevărat, fără să se gândească la împrejurările noastre și la altele.

Ferească Dumnezeu să vreu desbinare pe temă confesională! Nu! Dar ținem și noi la Biserica și neamul nostru; și deci ne dor atacurile zilnice îndreptate în privirea noastră. Și noi lucrăm, — e drept că în taină, fără șgomotul publicității și a laudei — la trezirea simțului românesc și la păstrarea lui; dar tocmai fiindcă lucrăm în taină lumea cunoaște numai atacurile iar nu și lucrările și faptele!

Aceste lucruri trebuiau fixate acum, când ne vine vestea interesantă, neplăcută, că adevărat Consistorul neunit de-aici a votat încredere, alipire față de Mangra, și și-a exprimat „disprețul și scârba față de atacul dela Academia română”.

Toată lumea românească — și noi cei „neromâni” și „papistași” mai ales — judecă fapta cutezătoare a Vicarului. Și vine Consistorul compus din Români cei buni și mari, criticii noștri strașnici în ale românilor, vine Consistorul din care face parte un membru activ al comitetului național și mulți Români vestiți — și-i votează încredere!

Ne-ar plăcea să înțelegem: unde e aici consecvență în purtarea românească a domnilor? E purtare românească asta? Orice faptă a noastră o talmăcesc în defavorul ro

acum, (600 fl. pe an), pentru vre-o parohie mai bună, ci mai bucuros a trăit modest, cum nu se poate mai modest, dar și-a crescut familia, cum nu se poate mai bine, dând tuturor fiilor și ficelor sale o cultură academică.

Și omul acesta a mai avut răgaz, cu toate grijile sale familiare și școlare să se pregătească privat și să depună examenele recerute dela un profesor la facultatea de litere a universității din Budapesta, devenind astfel unul dintre cei dintâi profesori cu diplomă la acest liceu. Ba și-a mai făcut răgaz și pentru alte studii, filologice, literari, ba chiar și matematice, — precum este cunoscut.

Caracteristic pentru modestia lui e, că în timpul din urmă, când boala lui (arterioscleroza) se agravase și ar fi reclamat, firește, o conștientioasă îngrijire, el nu s'a învoit, ca fiica sa cea mai mică, care mai avea numai un examen până ce ar fi terminat pedagogia superioară la Șopron, se facă acel examen în mod privat, pentru că zicea el: „Eu știu ce înseamnă a te pregăti în mod privat la examene. Mergi tu, draga tatii, și-ți fă numai datoria, că mi-oiu purta eu de grijă, cum voiu putea!”

Ba chiar când zăcea greu bolnav și fără nădejde de scăpare la clinica din Budapesta, unde încă avea o fiică, care a obținut laurea doctorală în medicină și era

aplicată chiar la clinica aceea ca asistentă nu o prea chema la sine ca să n'o împedecă prea mult în ocupațiunile ei.

Așa suflet de om a fost prepozitul Ioan Butean. Cine l'a cunoscut, l'a prețuit și l'a iubit.

Intr'una din diminețile lui Aprilie, când ficele sale jelitoare se întorceau, în haine cernite, dela mormântul său, se întâlniră, la eșirea din cîntirim, cu un țaran simplu, care deși n'a avut de-a face niciodată cu Ioan Butean, care toată viața sa a trăit și a muncit numai pentru școală, totuși când le-a întrebat și aflat de unde vin, aducându-și aminte de el, și-a ridicat cu respect pălăria și a zis: „Dumnezeu să-l odihnească, că bun suflet de om a mai fost!”

Așa zic și eu, împreună cu mine toți cei-ce din depărtări mari au venit la înmormântarea lui, precum și din întreg orașul nostru, unde Butean își doarme somnul de veci, toți fără deosebire de limbă și lege cred, că vor zice aceleași cuvinte:

„Dumnezeu să-l odihnească, că bun suflet de om a mai fost!”

Beiuș, Iunie 1914.

mănismului nostru, ne judecă, ne critizează, și apoi ei fac mai boacăne.

Nu vreau să aduc ceartă cu șirele de mai sus; dar nu m'am putut răbda să nu spun lucrul acesta dureros și caracteristic.

Correspondent.

Reviste.

Albania. Generalul Prenk Bib Doda, însoțit de Turi Beiram s'a prezentat principelui Wilhelm și a cerut dela dânsul bani, arme și muniție, pentru ca să înceapă un nou atac împotriva răsculaților. În același timp l'a sfătuit să se mutela Scutari. Principele Wilhelm și consiliul ministerial încă n'a hotărât nimic referitor la cererea și sfatul dat de Prenk Bib Doda.

Răsculații au ocupat Staravo și amenință și Corița.

Un întreprinzător francez, inginerul Wassel și alți trei soți ai lui, în urma unei concesiuni primite dela guvernul albanez, a început exploatarea pădurilor lui Essad pașa, dar au fost încunjuțați de răsculați și pe urmă prinși. Răsculații urmăreau pe mirdiți. Prinderea lui Wassel și a soților săi a produs mare neplăcere guvernului francez, care imediat a provocat pe ministrul de externe să facă pașii de lipsă pentru eliberarea lui Wassel și a soților lui.

Situația prințului Wilhelm e aproape desperată. O solie compusă din fruntași albanezi, sau prezentat la prințul Eddin Burhan, al cincilea fiu alui Abdul Hamid și iau oferit tronul Albaniei. Prințul Eddin s'a și învoit, dar numai în cazul când îl vor recunoaște și puterile mari europene.

Prenk Bib Doda și Izmail Kemal, mai înainte dușmani neîmpăcați, au convenit și au luat hotărârea, ca pe viitor amândoi să lupte împreună pentru binele țării lor. Acest din urmă va pleca peste câteva zile la Roma, ca să aplaneze unele chestii de controversă, ivite între Wilhelm și Italia.

Se svonește, că și Corița a ajuns în mâinile răsculaților ori a epiroților.

Din Ulster. Un vaporeș de marfă s'a oprit alaltăieri la țârm transportând pe seama răsculaților de acolo, în ascuns, un cvant mai mare de gloanțe. Răsculații, cari știau de marfa de pe acel

vapor, îmbrăcați în haine de muncitori, cu coșărcile lor de cărbuni au dus toată muniția la țârm. Lucrarea au îndeplinit-o așa de bine încât nimeni nu ia observat că în loc de marfă ei au cărat la țârm gloanțe de pușcă.

Din Mexico. Cu ocaziunea alegerii noului president în El Paso, a fost omorât Huerta. Motivul e că între partidele politice sau escat conflicte grave și fiindcă Huerta încă a consimțit a fost omorât. Știrea încă nu-i pe deplin confirmată.

Concurs

la postul de învățător la școala de praxă (aplicație) dela preparandia diecezană din Gherla.

Pentru complinirea postului de învățător dela școala de praxă a institutului pedagogic diecezan din Gherla, se escrie concurs nou, cu termin de 25 Iulie a. c.

Învățătorii, cari ar dori să fie denumiți la școala de aplicație. să-și susțină aici recursul, instruat cu diploma și cu atestatele de serviciu.

Aplicarea învățătorului la aceea școală se face pe un an de probă. Pe acest an de probă își va reține postul său de până acum, în care post va fi înlocuit prin un învățător suplent. Denumirea definitivă la școala de praxă a institutului pedagogic numai după împlinirea cu succes a anului de probă va putea să urmeze.

Vor fi preferiți recurenții, cari vor dovedi că au evalificațiunea recerută în muzică și cantul figural și că pot să formeze cor.

MAI NOU.

Impărtășim fraților noștri preoți, că dl ministru de culte și instrucție publică, cu dtul de 25 Iunie nrul 66,816 a asemnat cvincyenalele preoților, pentru semestrul al doilea a. 1914, în sumă de 96,639 cor. 10 fil. Suma s'a transpus deja destinației. Banii se pot ridica cât mai curând.

Diverse.

Camera. În ședința de ieri a Camerii s'au făcut mai multe interpelații, contele Andrassy a interelat despre evenimentele din Serajevo; contele Apponyi despre dispozițiile luate la înmormântarea moștenitorului de Tron, Rakovsky a interelat apoi în chestiunea conjurației dela Belgrad. S'au votat câteva legi pentru trenuri și legea pentru văduvele și orfanii de profesori, cari nu au fost angajate la stat. A urmat proiectul despre urcarea competențelor judecătorești, la care au luat cuvânt mai mulți deputați.

Monarhul la Ischl. M. Sa regele Francisc Iosif a plecat Marți la orele 8 dimineața cu un tren special de curte la Ischl, unde va petrece până la toamnă. Pe întreg parcursul din oraș până la gară, se adunase lume multă, care a primit cu ovații vii pe bătrânul nostru domnitor.

Cererea pentru întregirea salariului învățătorilor. La întrebările, cari ni-se pun din mai multe părți răspundem pe această cale.

Toate acele comune bisericesti, cari doresc să întregească salariul învățătorilor lor, în conformitate cu dispozițiunile art. XVI. — 1913, trebuie să înainteze rugarea, cum s'a cerut întregirea salariului cu ajutor de stat până aci (art. XXVII. — 1907).

Formulare de rugări și aclusele ei se capătă dela „Tipografia seminarului din Blaj” pentru 1 cor.

Timpul ultim pentru cererea întregirii este 31 Decembrie 1914.

Trecerea dintr'o clasă și dintr'o categorie și alta se face din oficiu pentru cei cari au ajutor de stat.

Invoirea prealabilă pentru cererea întregirii dela stat o dă Consistorul, la cererea senatului școlar-parohial.

Recomandăm senatelor școlare-parohiale, cari sunt avizate la acest ajutor, să-l ceară fără nici o amânare.

O frumoasă ceată de excursioniști români, — 37 elevi, absolvenți ai seminarul Nifon din București, — sub conducerea Sf. Sale a părintelui spiritual Neagoi, au vizitat Marți, Blajul. Au fost conduși și li-s'au arătat instituttele noastre de învățământ, seminarul, gimnazul, școala de fete, internatele, casina română. Au petrecut câteva momente în Catedrală, de care au fost foarte încântați. Exelența Sa Părintele Mitropolit i-a primit în audiență. După prânzul luat la internatul junimii, tinerii excursioniști au plecat cu trenul spre Alba Julia, fiind plăcut impresionați de cele văzute.

Oile dela Săcele. Dl Iorga a anunțat ministrului de externe o interpelare, în cauza oilor unor ciobani ardeleni, cari trecând din România pe hotar unguresc au fost secestrate și ciomăgite. Dl Iorga cere acum ministrului, ca spre încunjuarea unor astfel de lucruri în venitor, să se designeze lămurit drumul; iar cauza nefericită din convenția economică, care permite asemenea abuzuri să fie revocată, pentru ca România să nu colaboreze prin acte acceptate de dânsa la distrugerea economică a oierilor din Ardeal. Răspunsul ministrului se așteaptă cu mult interes.

Panică întrun tren. O mare panică a cuprins Luni, pe călătorii trenului de persoane, ce făcea drumul Galați—Burdujeni. Anume, mecanicul trenului s'a îmbătat și a condus trenul cu o viteză atât de mare, care în tot momentul amenința cu derailare. Oamenii stăteau în cupee, înghețați de frică, mai multe dame au leșinat. Din norocire trenul a intrat în goană fără nici un incident; aici a luat un alt mecanic conducerea trenului; iar contra mecanicului uitat de sine, s'a pornit cercetare.

Călătoria A. Sa R. Prințesa Elisabeta a României. După-cum am anunțat mai demult, principesa Elisabeta, după o ședere de cinci săptămâni la Curtea regală spaniolă, s'a întors pentru o săptămână, în trecere la Paris.

A. Sa a vizitat diferite regiuni ale Spaniei, vestite prin frumusețile lor naturale sau prin trecutul lor istoric; cele văzute la Madrid și în Spania, precum și primirea călduroasă, pe care a întâmpinat-o pretutindeni, au făcut o adâncă impresie prințesei Elisabeta. De câteva zile e la Paris, unde va sta până Duminecă. În Paris prințesa a descins la ministrul Lahovary. A. Sa în timpul cât stă la Paris, vizitează ce este mai interesant de văzut la Paris și în împrejurimi.

Dela Paris, înainte de a se întoarce în țară, Prințesa Elisabeta se va duce la Berlin, unde va sta două săptămâni, ca oaspele Curții împărătești și a prințului Carol, care se află la Potsdam.

Părăstas pentru moștenitorul Tronului. Serviciu divin solemn și cu pomenirile prescise, pentru neuitatul nostru fost moștenitor de Tron, arhiducele *Francisc Ferdinand* și soția sa ducesa *Sofia*, s'a ținut și în capela noastră gr.-cat. a „*Bunavestiri*“ din Brașov, fiind de față întreg curatoratul bisericesc, o comisie de 2 ofițeri în numele garnizoanei un ales și numărös public. La pricează, protopopul dl. *Moise Brumboiu* a parentat în cuvinte alese și înduioșătoare pe vrednicul dispărut, protector al bisericii și neamului nostru și a înfierat dezastruoasa crimă, care a cutremurat toată suflarea binesimțitoare, din care încă nu s'a stins credința în Dumnezeu dreptății și al resplățirii.

Comemorarea lui Simeon Bărnuțiu. Comitetul încredințat cu organizarea serbării comemorative în amintirea nemuritorului Simeon Bărnuțiu, anunță că pregătirile sunt făcute toate și serbarea se va ține în 13/26 Iulie în comuna Bocșa (Oláhbaksa) comitatul Sălajului, după programul următor: La orele 8 dimineața serviciu divin solemn cu parastas. La orele 10 și jumătate conferența în amintirea lui Simeon Bărnuțiu. După conferență masă comună. Ceice doresc să participe la această serbare, sunt rugați să se anunțe din vreme la domnul Dr. George Pop, avocat în Zelau (Zilah) pentru a se putea îngriji de încvartirare în vreunul din orașelele din apropiere: Șimleu, Zelau, ori Tășnad.

Comemorarea lui Eminescu în Sibiu. La 1 Iulie v., a. c., Marți, la orele 7 seara, se va ține în sala festivă a Asociațiunii o serbare comemorativă, cu următorul Program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Rugăciune, cor mixt, comp. de L. Tempea. 3. Personalitatea lui Eminescu de Oct. C. Tăslăuanu. 4. Somnoroase păsărele, cor bărbătesc, comp. de T. cav. de Flondor. 5. Satira a 3-a de Eminescu, declamată de Iuliu Enescu. 6. Dorința, cor mixt, comp. * * *. 7. Eminescu și Ardealul de Eugen Goga. 8. Mars, cor mixt, comp. de L. Tempea. Corurile vor fi conduse de dl. Ionel Crișan.

Aniversarea mobilizării a României. Duminecă s'a serbat cu o deosebită solemnitate aniversarea decretării mobilizării din 1913. Serbarea organizată a fost foarte în-sufletită. Grupuri din fostii mobilizați, purtând „a piept medalia „Avântul țării“, s'au adunat

în grădina Astra-Română (Moreni). Un public numărös a ținut să ia parte la aceasta serbare. S'au ținut cuvântări și s'au expediat telegrame regelui Carol, generalului Averescu, fostul șef al statului maior și generalului Hârjeu, fost ministru de războiu.

Călătoria președintelui Republicii franceze. Președintele Republicii franceze Poincare, va întreprinde o călătorie mai lungă vizitând mai multe țări. În 18 Iulie va sosi la Petersburg; se afirmă că în cursul vizitei, se vor discuta chestiuni comerciale și vamale. Din Rusia plecând, președintele va mai vizita Svedia, Norvegia și Danemarca.

Adunarea despărțământului Seini. Se aduce la cunoștința tuturor celor interesați că atât adunarea despărțământului Seini al Asociațiunii, cât și concertul urmat de dans se va ține nesmintit în 12 Iulie st. n.

Comitetul filial al „Societății teatrale române“ invită la *Concertul* urmat de dans, ce-l va aranja în 12 Iulie st. n. 1914 (sf. Petru) în sala cea mare a otelului „Schneider“ din Teaca cu concursul doarei *Maliuța Bran* și al ascultătorilor „Cursului pentru dirigenți de cor“ sub conducerea dlui *Ion Harșia*, abiturient al conservatorului din Lipsca. Inceputul precis la 8 ore seara.

Despărțământul Năsăud al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român, invită prin aceasta pe toți membrii și pe toți binevoitorii sprijinitori a acestei instituțiuni culturale la adunarea cercuală, care se va ține Duminecă în 12 Iulie st. n. 1914 (Sf. Ap. Petru și Pavel) în frunțașă comună Coșna.

Monumentul aviatorului Caranda. În urma morții eroice a lui Caranda s'a format imediat la școala specială de infanterie, din inițiativa locotenentului *Garoescu Gh.*, un comitet pentru ridicarea unui monument în amintirea camaradului dispărut pentru izbândirea unei idei care merita admirația lumii. Acest comitet a lansat un inimos apel către toate corpurile și stabilimentele militare din țară. Prin acest apel comitetul adresându-se nobilelor sentimente camaraderesti și patriotismului fiecărui ostaș, cerea ca oricine să contribuie cu sume oricât de mici la realizarea unei idei atât de frumoase. În inimile tuturor ofițerilor și soldaților, acest apel a găsit un puternic ecou, căci nu după multă vreme comitetul a început să primească din toate unghiurile țării liste de subscripție acoperite cu sume destul de importante.

În total s'au colectat 9.188 lei 80 b.

Din această sumă s'a ridicat pe mormântul decedatului locot. Caranda un monument de marmoră și s'a împrejmuit locul cu grilaj de fier. Din restul sumii se va ridica un monument bust pe una din pietele Bucureștilor, și totdeodată se va pune o piatră comemorativă pe locul unde s'a prăbușit din aeroplan.

Petrecerea din Șimleu amânată. Prin aceasta să aduce la cunoștința on. public, că concertul împreunat cu petrecere, ce era să se țină în Șimleu la 12 crt. st. n., din cauza doliului general pe urma morții neuitatului nostru clironom *Alteta Sa Francisc Ferdinand* și a soției sale *Sofia* principesă de *Hohenberg*, să amână.

Despre terminul nou al concertului și petrecerii, on. public va fi avizat pe cale ziaristică. Șimleu, la 4 Iulie st. n. 1914. *Comitetul aranjator.*

Expoziție de cusături și țesături țărănești. *Apel* către toți domni preoți, învățători și alți cărturari de pe teritoriul despărțământului „Turda“ al Asociațiunii.

Comitetul despărțământului Turda a aflat de consult, ca adunarea generală a despărțământului să o țină în anul acesta în Turda, în ziua de 28 August st. n.

Pentru-ca însă adunarea aceasta să însemne un paș înainte, față de cele ținute în acest oraș și să servească și de îndreptar pentru viitoarele adunări, ce vor avea să se țină iarăși pe sate, comitetul a hotărât, în conțelegere și cu sprijinul „Reuniunii femeilor române din Turda.“ să aranjeze cu prilejul acesta o expoziție de cusături și țesături țărănești, cu scopul ca să se întărească dragostea poporului din despărțământ față de frumoasele motive ale artei decorative țărănești, în unele sate — durere — azi părăsite și schimonosite.

Expoziția va consta din următoarele secțiuni:

1. Secțiunea țărănească. În care vor fi expuse lucrările țărancilor noastre (covoare, ștergere, fețe de masă și de perini, costume etc.)

2. Secțiunea doamnelor și domnișoarelor, în cari se vor expune lucrările acestora.

3. Secțiunea atelierului de țesătorie din Orăștie care va expune o parte a obiectelor de artă lucrate în acest atelier (haine preoțești, decorații pentru biserici, covoare, ștergere, bluze etc.)

Fiecărui expozant îi stă în voie, ca să ofere și spre vânzare, obiectul expus, fixând prețul.

Sunteți rugați să avizați țărancele, ca să expună negreșit covoare și alte țesături vechi cu indicarea anului când au fost țesute.

Cele mai frumoase obiecte vor fi premiate.

Tot în 28 August seara se va aranja și o petrecere de vară, la care am dori ca damele să se prezinte după putință în costume naționale.

Pentru obiectele ce vor fi expuse comitetul Asociațiunii ia răspunderea.

Din ședința comitetului ținută în 3 Iunie 1914. Dr. *Valer Moldovanu*, director. Dr. *Ioan Sârbu*, secretar.

Aviz. Ajungându-mi la cunoștință, că băiatul meu *Ioan Pușcaș*, de prezent calfă într'o compactorie din Sibiu, face datorii și cere împrumuturi dela cunoscut și necunoscut, avizez Onor. public, că eu ca părinte nu sunt aplicat a plăti datoriiile aceste. Băiatul meu e bine plătit și mă îngrijesc și eu, ca să aibă cu ce trăi. Nu pot admite, ca cineva prin împrumuturi ieftine să-i menajeze și mai mult ușurința, de care a dat destule dovezi până aci. Blaj, la 8 Iulie 1914. *Ioan Pușcaș*, arendator.

Tuturor, — cari în persoană sau în scris au binevoit a mă condola din incidentul trist a mutării la cele vecinice a iubitului meu soț — le exprim pe aceasta cale cele mai călduroase mulțămite.

Unimăt la 1 Iulie 1914.

văd. *Vasile Pop.*

Partea Literară.

Sfaturi pentru mame

cum să se îngrijească de noii născuți

de Dr. V. Hâncu,

medic arhidiecezan și profesor de igienă.

(Continuare).

18. **Constipația sau incuiera.** Mai ales în cazurile când laptele mamei sau a doicei e prea subțire, copilul adesea suferă de constipație. În asemenea cazuri copilul are sgârçiri, vărsături, țipă mereu, e foarte neliniștit, e nervos și poate avea chiar și spazm. căderea șezutului sau mâncărime de piele, ori surpătură. Laptele bun sugerea regulată oarecari prijeț cu apă rece pe pânțele, ușoare purgative (curățenie) săpunele în șezut, clistere cu glicerin o lingură la trei linguri de apă vor îndrepta tot răul.

19. **Convulsiuni sau spazm.** Vin pe neașteptate copilului, fie în stare de sănătate fie în stare de boală mai ales când copiii au diaree, vărsături, dilatație de stomac (limbrici), dar mai ales la copiii cu stomacul prea încărcat, sau la cei hrăniți cu biberonul. Copilul deodată începe a-și roti ochii, ai da peste cap a-i mișca în dreapta și în stânga în sus, sau în jos, devine palid și fața i-se strâmbă, face spume la gură. Mânile și-le întinde sau îndoiește, fața îi devine din palidă vânătă sau roșie și se acopere de sudori. Copilul în asemenea caz este absolut lipsit de cunoștință, nu simte, nu înțelege și pierde urina. Spazmul durează câteva minute, dar spazmul se poate repeta. Convulsiunile nu înseamnă, că copilul are numai decât epilepsie sau meningită. Se poate întâmpla însă ca copiii să moară în urma convulsiunilor; în celea mai multe cazuri se vindecă.

20. **Copii slabi de constituție.** Sunt născuți, fie din părinți în vârstă, sau din părinți sifilitici, tuberculoși, alcoolici, neurăsthenici. În cauză de boale sau a relei îngrijii de ex. alăptare rea, nutriție cu lapte stricat, înțărarea de timpurie, hrană cu alimente nepotrivite cu stomacul prea tinăr al copilului; casă umedă mică, murdară și întunecoasă diferite boale ca: diareea, pojarul, șcarlatina, febra, tusa, etc. Prin schimbarea acestor și altor condițiuni de viață, prin o nutriție bună, aer curat, locuință luminoasă și îngrijire cerută — lucrurile se vor schimba în bine, precum și unele medicamente întăritoare le-va ajuta mult, d. ex. untură de pește, emulsiune, Syr fer jodat, Syr jodotan etc.

Tratament: purgative, stomacul regulat, hrană bună și potrivită, scălzi de muștar etc.

21. **Corpi străini în gât și stomac.** Copiii mici nedându-și seamă de ce fac, adese pe ce pun mâna duc la gură, și nu sunt rare cazurile, în cari se constată, că nasturi (bumbi), crețari, coji de pâne, bucăți de carne, bomboane, o bucată de os, simburi de fructe etc., cu cari umblând micul copil adese le bagă în gură, și uneori încearcă să-le înghită producând diferite feluri de înecări, destul de grave, în cari fața copilului devine roșie, respirația repede, vocea stinsă. Acestea simptome pot să treacă după o oră sau două, sau pot îneca pe micul copil producându-i moartea.

Ce e de făcut în asemenea cazuri? Mama copilului nu trebuie să-și piardă cumpătul. Să se asigure mai întâiu, cu ce s'a înecat, să-i caște gura să-i apere limba cu un deget sau cu lingura și va cerca cu celea două degete, cel mare sau indicatorul, să apuce corpul ce este în gât, ori va căuta să-i provoace copilului vărsături; când e vorba însă de o monedă, os, sau un nasture, apucând copilul cu picioarele în sus și cu capul în jos scuturându-l astfel de câteva ori bine.

De multe ori cu mijlocul acesta reușim. Altă dată îi dăm copilului cartofi sau lapte, unii recomandă un pumn în ceafă sau între spete. În tot cazul ajutorul medicului ne va fi de mare folos.

22. **Crepăturile în jurul șezutului.** Dacă la ieșirea afară copilul țipă, plânge, când scaunul e tare și e pătat cu sânge, vom bănuși, că copilul are crepături în jurul șezutului. Ca tratament vom beneficia de clistere cu glicerin o lingură și apă 3 linguri, sau săpunele cu ulei de cacao, iar dacă e de lipsă să se cheme medicul.

23. **Diareea, diareea verde, urdinaea.** Copilul sănătos are 2 sau 3 scaune la zi gălbuie și fără miros și copiii aceștia sunt aceia cari se hrănesc la sinul mamei lor. Idata ce unui sugaci îi schimbăm laptele mamei lui cu cel de vacă și mai ales când acest lapte nu e în deajuns de curat, ci e infectat (cea ce foarte des se întâmplă) cu diferiți microbi sau în timpul înțărării prea de timpuriu prin luna 8—9 și deodată în mod brusc și mai ales în lunile de vară; sau copiii hrăniți cu mâncări nepotrivite, foarte adesea se îmbolnăvesc de diaree.

Diareea aceasta a copiilor adese e însoțită de vărsături colice, țipete și insomne.

În diareea verde devin mai dese 8—12 ori la zi, chiar și de 20 ori pe zi, își schimbă culoarea, devine verzuie cu părți brânzoase prin ele, cu un miros urit și acriu. Boala aceasta adese este însoțită cu sete mare, copilul apucă sinul cu lăcomie. Udul, din cauza deselor ieșiri e foarte puțin, temperatura se ridică până la 40°. Copilul slăbește grozav și foarte repede.

În forma a treia sau cea mai gravă este însoțită de vărsături, scaunele devin foarte dese, aproape continuu, aproape muci cu sânge. Mânile și picioarele copilului devin răci, ochii se retrag în orbite, nasul pare mai subțire și rece și ade în 36—48 ore copilul moare.

Mai deasă e diareea în primele 4 luni, când i-se recomandă mamei cea mai mare îngrijire și numai în cazurile imposibile de alăptat să-și hrănească copilul cu lapte de vacă cât se poate de bun și de curat.

Ce trebuie să facem în asemenea cazuri? Vom suprima orice aliment afară de sinul mamei (presupus, că are lapte bun) și și acesta numai după 10 sau 12 ore îl vom da, în care timp vom astâmpăra setea copilului cu apă fiartă și răcită, dată cu lingurița, sau apă cu sachăr, sau ceaiu rusesc foarte subțiat și răcit. În cească i-se poate pune câțiva picuri de cognac. Pe pânțele îi vom pune o compresă cu oțet aromatic, scutece calde, sau prigniți cu rachiu, pe lângă cari se pot pune cărămizi calde sau sticle cu apă caldă. În asemenea cazuri o curățenie de ex. un praf de calomel sau ulei de ricin e neapărat. După 12 ore de detă numai cu apă și ceaiu i-se poate da copilului sânul mamei lui. Sfatul cel mai în asemenea caz însă este chemarea medicului.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Conjugarea verbului în cele trei dialecte române. Contribuții la studiul limbii românești de *Dr. Octavian Prie* profesor Blaj 1914. Autorul prezintă conjugarea verbului în dialectul daco-macedo—și istro-român cu toate varietățile de forme fonetice și morfologice. La urma fiecărui timp se face o amănunțită revistă asupra formelor congruente și divergente ale conjugării fixate de comunicatele diferiților filologi. Este un studiu instructiv, mai ales că „conspectul tabelaric al conjugării verbului în cele trei dialecte, este îndeajuns, ca să se vadă unitatea conjugării românești și să se stabilească o orientare sistematică în privința aceasta.

Costă 60 fil. și se poate comanda la librăria seminarială din *Balázsfalva—Blaj*.

Nr. 901 din „*Biblioteca pentru toți*“ cuprinzând o nouă scriere a dlui *G. Aslan*, prof. universitar, intitulată „**Cultul oamenilor mari**“. Cunoscutul autor al „Educației prin sine însuși“ pornind dela ideea, că cel mai eficace mijloc de educare este exemplul bun, contactul cu oamenii mari, schițează portretele și viețile lui Carlyle, Tolstoi, Alfred Fouillée, Channing, Nansen și Franklin. Cunoașterea acestor oameni iluștri ne înalță într'adevăr inimile și ne îndeamnă să-i imităm. Citind frumoasa scriere a dlui Aslan, ne ridicăm mai presus de nimicurile zilei, mai presus de preocupările egoiste, inima ne bate mai puternic pentru un ideal și ne stărnește dorul de a trăi o viață superioară. Tinerii mai cu seamă vor citi cu mare plăcere și cu mult folos această scriere, care este nu numai o scriere bună, dar și o faptă bună. Prețul 30 bani. Librăria Alcalay. București.

Relațiile bisericești ale Românilor din Ardeal cu Rusia în veacul XVIII. de *Dr. Silviu Dragomir*. Sibiu, tipografia arhidiecezană.

Carte de citire pentru clasa a doua primară, întocmită după noul plan de învățământ de *Niculae Sulică*, profesor. Cu număroase ilustrațiuni. Brassó. Editura librăriei Ioan I. Ciurcu. Prețul 60 fil.

Pentru teatrele dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Indemnuri, broșuri volante redactate de *Horia Petra-Petrescu*. Brașov editura librăriei Ioan I. Ciurcu. Prețul 40 fil.

Biblioteca „Unirii“.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de *Levis Valace*, 2 vol. 2'90
2. *M. Eminescu, Studiu critic* —90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de *C. Auner* —20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de *Alesiu Viciu* —12
5. *Din viața lui I. Micul*, de *M. Străjan* —16
6. *Albertina*, povestire de *Dr. V. Bojor* —30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 3'40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de *Nicu* —30
9. *Ziua deșteptării*, de *Aurel Fodor* —16

Biblioteca din Blaj.

1. *Vestitorii credinții vol. I.* —24
2. *Impresii* —24
3. *Sfânta Casă din Loreto* —24
4. *Floricele din raiu* —24
5. *Calea spre fericire* —30

Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român, prețul 50 fil.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Concurs de primire

în Seminarul junimei române greco-catolice stud. din Blaj.

1. Părinții, cari voesc să-și așeze băieții pe anul școl. 1914—15 în Seminarul junimii române gr.-cat. dela gimnaziul gr.-cat. din Blaj, sunt avizați, că *terminul concursului* de primire este 10 August n. 1914. Cererile de primire sunt a se adresa Prea-veneratului Consistor metropolitan din Blaj. Cererile băieților, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimii, au să fie înzestrate cu extras de botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de revaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acuratețe și să declare, că cunosc pe deplin toate condițiunile de primire și se obligă ale implini întru toate. Ca rezoluțiunile să se poată expedia francate, petenții sunt rugați să alătore marcele postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt a se plăti 400 cor., pentru cvartir, vipt, luminat, spălat, încălzit, scaldă, în caz de lipsă, medic și medicină și 8 cor. ca taxă de înscriere pentru cei-ce vin pentru întâi dată în Seminarul junimei. Taxa de înscriere are să se plătească deodată cu ocaziunea înscrierii; iar suma de 400 cor. în două, respective în patru rate anticipative și anume câte 200 cor. în 1 Septembrie, în 1 Februarie, ori câte 100 cor. în 1 Septembrie, în 15 Noemvrie, în 1 Februarie și 15 Aprilie. Sumele aceste sunt atât de mici, încât numai primindu-se regulat, pot satisface atâtor trebuințe împreunate cu susținerea și îngrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit se dimită pe elevii

ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timp.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine: a) o carte de rugăciuni; b) 4 părechi de schimburi de pânză sau giolgiu, bune; c) cel puțin 6 batiste; d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin patru părechi de ciorapi sau de obiele; e) 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearșafuri) de pus pe saltea; f) 2 perini și 4 fețe de perini; g) 1 țol sau plapomă și 2 lepedee de plapomă; h) 2 lepedee albe de giolgiu pentru acoperirea patului; i) cuțit, 1 furcuță, 1 linguriță, 1 lingură, păhar și cel puțin 3 servete; l) 1 perie de vesminte și 3 perii de încălțăminte; m) cel puțin 3 ștergare și 2 pieptene, unul des și altul rar. Pe rufe și vesminte trebuie cusut numărul ce se va comunica în rezoluție. Rufe și vesmintele neînsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea proviziunea întreagă și anume: a) locuință în sale mari sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă; b) vipt întreg, adică dejun, prânz, ojină și cină. La dejun: cafea cu lapte ori lapte cu cacao și pâne; la prânz 2—3 feluri de mâncări, la cină 1—2 feluri. La prânz, în zile dulci, supă, rasol cu carne, friptură cu garnitură, ori mâncare groasă cu carne; iar în zilele de post, supă de legume, ori mâncări facute cu lapte brânză sau ouă și ierbururi. Duminica și în sărbători vor mai avea și prăjituri. La ojină pâne cu poame, ori alte asemenea. La cină, în zile de dulce: friptură cu garnitură sau mâncare groasă cu carne, iar în zilele de post: mâncări facute cu lapte, prânză sau ouă. c) Spălatul și cârpițul rufelor. d) Luminat în timpul recerut. e) Încălzitul în timp de iarnă. f) În caz de boală, medic, medicamente și îngrijirea de lipsă. g) Scaldă caldă în timpul iernii, amăsurat prescrișelor igienii. Afară de aceasta superioritatea se va îngriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cât se poate, să fie ajutamați în studiu.

5. Părinții în decursul anului școlar să nu trimită bani la adresa sau la mâna elevilor, ci banii să vină la adresa superiorității, care se va îngriji să le procure recvizitele de școală, cărțile și celelalte lucruri de lipsă. De asemenea să nu le trimită nici mâncări, căci Seminarul îi prevede cu cele de lipsă. Mâncările, pe cari părinții cu toate aceste le-ar trimite fiilor lor, se vor împărți între toți elevii, iar în caz de cvantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt îndatorați să rebonifice eventualele stricăciuni facute de fii lor. De sine înțeles, că pentru obiectele, ce se strică prin folosință, fără vina elevilor, nu se cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie înaintea superiorității seminariale, însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele prescrișe, vor da în seamă obiectele și li-se va designa mobilierul destinat spre folosință.

Blaj, 21 Iulie 1914.

Dr. Victor Macaveiu,
rectorul Seminarului junimii române
gr.-cat. din Blaj.